

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 208. Imposita pœnitentia, secundùm Theologiam Sanctorum,
peccatis ex adverso debet respondere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

canos, sub Edgardo Rege, can. 38. jejuet tres annos, & in eorum quolibet 40. dies in pane & aqua. Secundum Poenitentiale Gallicanum apud Mabillonium tom. 1. Mufae Italici can. 14. annum unum. Secundum Cumeanum l. de mensura poenitentiarum à Patribus definita cap. 1. primà vice centum dies poeniteat. Et iterum annum unum. Si cum gradu est, addatur poenitentia.

2579 Quam ordinarium mortale sit blasphemia, & juramentum falsum, vel juramentum per caput Dei, per ventrem, &c. nemo non videt. Quis enim non videt (ait Catechismus Romanus ad 2. Decal. præcept.) omnia jurejurando affirmari? omnia imprecationibus & execrationibus reserata esse? usque adeo ut nemo serè vendat aliquid, vel emat, vel negotium aliquod gerat, qui non jurandi religionem interponat, Deique sanctissimum Nomen millies, vel in re levissima & inani temerè non usurpet? Atqui immanis est blasphemia (ait Concilium Moguntinum anni 1649.) cum sanctum Nomen Dei, & salutaris Christi Passio, & devotus pro salute hominum Sanguis ejus, & reverenda Christi Sacramenta... ad execrationes & maledictiones assumitur. Et ut Concilium Trecentæ anni 1427. sunt nonnulli, qui Redemptorem suum turpiter inonorantes, detestabilia in ejus blasphemiam faciunt juramenta, sicut per carnem suam, per sanguinem, per mortem... per caput... jurantes.

Et tamen blasphemia ista non videatur nisi secundi ordinis; de ea nihilominus in extracto S. Caroli sic habetur: Si jurasti per capillum Dei, aut caput ejus, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fueris, si semel nesciens fecisti, septem dies in pane & aqua poeniteas. Canone verò si quis per capillum Dei, vel caput juraverit, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fuerit, si in Ecclesiastico ordine est, deponatur; si laicus, anathematizetur. Et si quis per creaturam juraverit, acerrime castigetur, & juxta id quod Synodus disjudicaverit, poeniteat.

Et Concilium Lateran. V. sub Leone X. sess. 9. in foro conscientie, nemo blasphemiam reus absque gravissima poenitentia, severi Confessoris arbitrio injuncta, potest absolvi. Numquid talis est recitatio quinque decadum?

2580 Denique cap. Statuimus de maledicis, de enormi blasphemia primi ordinis sic statuitur: Si quis Deum, vel B. Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blasphemaverit, pro foribus Ecclesie, diebus Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum solemnia aguntur, stet; alimoque ex illis die, sine pallio, & calcamentis, ligatus corrigià circa collum, septemque feris sextis in pane & aqua jejunet, Ecclesiam nullo modo ingrediens. Quolibet quoque prædictorum dierum tres, si potest, alioquin duos respiciat pauperes, sive unum. Et si nec ad hoc ejus suppetant facultates, id in poenam aliam commutetur. Præterea, ut ibidem dicitur, multandus est poenà solidorum 40. si dives fuerit. Alioquin 30. vel 20. Et si ad id non sufficiat, 5. solidorum, nullam in hoc misericordiam habiturus.

2581 De perjurio in extracto S. Caroli: Quicumque sciens peccaverit, 40. dies in pane & aqua, & septem sequentes annos poeniteat, & nunquam sit sine poenitentia, & nunquam in testimonium recipiatur. Si quis autem coactus, necessitate aliqua compellus perjurium commiserit, 40. diebus pane & aqua victitet, ac præterea omnibus sextis feris. Si quis seductus, ignorans, & postea cognoscit, poenitentiam agat annum unum, quadragesimas tres, vel dies quadragesima.

2582 Clericus, si notabile furtum fecerit, septem annos poeniteat, laicus quinque. Cap. si quis Clericus 17. q. 4.

Si quis facillè detraxerit, salsumque in eo dixerit, poenitens erit dies septem in pane & aqua. In extracto S. Caroli.

De ebrietate & crapula ibidem: Sacerdos imprudenter ebrius factus, pane & aqua poenitentiam agat dies septem. Si negligenter, dies quindecim. Si per contemptum, dies quadraginta.

Monachus ebrius, pane & aqua mensibus tribus. Si Clericus, viginti dies.

Qui humanitati gratià alium inebriare cogit, poenitentiam agat dies septem. Si per contemptum, dies triginta.

Qui præ ebrietate & crapula vomitum fecerit, si Presbyter, aut Diaconus, poenitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus, aut Clericus, dies triginta. Si Laicus, dies quindecim. Si quis gula causa ante horam legitimam jejunium fregit, duas dies poenitentiam agat in pane & aqua.

Si quis nimio cibo se ingurgitaverit, & inde dolorem senserit, unum diem poenitentiam agat in pane & aqua.

Quid plura? Secundum veteres Ecclesie canones, pro quolibet mortali peccato, si fides Gratiano, Magistro, S. Thomæ, S. Bonaventuræ, S. Raymundo, Scoto, S. Antonino, Vincentio Ferrerio, septennis poenitentia foret regulariter imponenda. Et ita statuitur in Synodo Nemausensi anno 1248. celebrata, essetque in unaquaque hebdomada singulis feris 2. 4. & 6. jejunandum in pane & aqua. Quomodo id absque excessivo rigore Ecclesia statuit, si ad justam poenitentiam, pro peccato mortali ordinario sufficiat quinque decadum recitatio una?

Ecce ergo quam immanè ab Ecclesie mente & praxi distat praxis & doctrina Ardekinii. Fatore quidem Ecclesiam hodie ad tantum rigorem non obligare; sed non idèdè permittit Confessoris ab eo ex toto discedere: cum veli poenitentiam imponi secundum gravitatem criminum. Sicutem in moralibus parum pro nihilo reputatur, Ardekiniana illa poenitentia, canonicè illi poenitentia comparata, habenda est pro moraliter nulla, & levissima (qualem pro gravibus delictis imponi Ecclesia vetat): moraliter ergo loquendo Ardekinus ab antiquo illo rigore permittit ex toto recedere, contra Ecclesie mentem, nec ad majorem, sed contra majorem Dei gloriam; ut & dum dicit, tantillam illam suam poenitentiam crescere non debere æqualiter seu proportionaliter ad crescentem numerum peccatorum mortalium. Cum & supra relati canones & Sancti unanimiter doceant contrarium, & S. Carolus Borromeus in Instruct. poenit. Sacerdotes moneat, ut in peccati gravitate dijudicanda, pendant quoties commissum sit. Nam si quis in eodem peccati genere sæpius offenderit, dignus est qui graviore poenà afficiatur. Recta etiam ratio dicat, poenitentiam haud esse proportionatam gravitati, multitudiniquè peccatorum, nisi incremento multitudinis, gravitatisque proportionatum sit incremento poenitentialis laboris.

CAPUT CCVIII.

Imposita poenitentia, secundum Theologiam Sanctorum, peccatis ex adverso debet responderi.

Sic namque Chrysostomus docet homil. 10. in Matth. poenitentiam dico, non solum à prioribus malis recedere, verum & quod majus est, bona prætere. Facite, inquit Joannes, fructus dignos poenitentia. Et quomodo id faciemus? si peccatis adversa faciamus. Verbi gratià, aie, si rapuisti? incipe donare jam propria. Longo tempore fornicatus es? præscripto tempore ab uxore abstinere, meditare continentiam. Proximum vel verbo vel facto violasti? refer benedictionis verba conviciis, & percutientes te, nunc

officiis, nunc etiam beneficiis placere contendere. Neque enim vulnerato sufficit ad salutem, tantummodo spicula de corpore evellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus. Delicis ante, & temulentia diffucbas? jejunio, & aqua potu utrumque compensa. Vidisti impudicis alienum decorem oculis? feminam jam omnino non videas, majore tactus cautione post vulnera. Declina, inquit, à malo, & fac bonum, &c.

2588 Sic etiam S. Carolus Borromæus in Instruct. Confess. : " faciat, ut imposita pœnitentia peccatis respondeat. Ita pro peccatis luxuriæ injungantur jejunia, vigilia, peregrinationes, cilicii usus, aliaque hujusmodi corpori macerando propria. Pro avaritiæ peccato, præter debitas restitutiones, eleemosynæ pro cuiusque facultatibus imponantur. Sananda superbiæ, aliisque peccatis spiritualibus, oratio adhibeatur, quæ coram Deo vires & vigor acquiruntur, quibus his peccatis oblitatur. Pro negligentia rerum christianarum, quas ignorare, conciones audiant, & per aliquod tempus doctrinæ christianæ scholas frequentent. Indevidis & tepidis jubabit imponere, ut Ecclesiæ, divinæque Officia oratori sapius adcant, multaque usurpent orationes. At verò Blaphemis, & sacrilegâ linguâ in Deum & Sanctos petulantè maledicis, pœnitentias graves, & difficiles injungent, quæque culpæ gravitati respondent. (Dic Ardekinè, sitne talis quinque decadem recitatio?) qua in re Canonibus sacris, Pontificis Decretis, Concilio Lateranensi, nostrorum Conciliorum Statutis sese conformabunt.

2589 Et in Instruct. Sacram. Pœnit. : " injunget pœnitentiam pro causa & persona ratione, ita ut superbis, humilitatis opera; carnis voluptatem sectantibus, jejunia, abstinentiam, cilicii gestationem, aliamque corporis macerationem pro peccati gravitate indicat. In oratione negligentibus, ut singulis diebus, manè saltem & vespere orationi vacent, Feriâ secundâ, & aliis certis diebus, pro defunctis orent : certis item definitisque diebus devotè visitent Stationes, & præcipuè devotionis Ecclesiæ, & altaria, præsertim in Adventu, & Quadragesima. Mundi pompas, choreas, aliaque opera satanæ confectantibus, eam pœnitentiam imponet, ut in hebdomada, manè, certis diebus (id quod in singulos dies etiam faciendum esse, gravissimè D. Chrysostomus monet) sanctâ meditatione sibi propositâ, solemnem illam sponsonem, quam per Compares in Baptismo sanctè fecerunt, redintegrent, intimè Deum precando. In qua precatione, firmo, stabilique animi proposito, statuam Christo Domino adherere, renuntiareque iterum atque iterum sæculi pompis, operibus tenebrarum, & diaboli imprimis, cui se adversarios esse, & professi sunt, & profitentur perpetuò.

2590 Atque hæc quidem pœnitentiæ genera à sanctis Viris accepta, Ecclesiasticæque disciplinæ Interpretibus, pro peccatorum ratione adhiberi poterunt.

" Ut pœnitens vestium sericarum usu, auri ornamento, conviviorum apparatu, venatione aliquo tempore abstineat.

" Ut egentibus hominibus cibum suppeditet, ac ministrat, pedes item lavet.

" Ut peregrinos, pro facultatum ratione, hospitio excipiat.

" Ut in publica domo hospitali, locovè pio aliquot dies operam navet.

" Ut visitet qui in carcere sunt, eosdem confortet, & cum per facultates potest, aliat certo præstituto tempore.

" Ut se per aliquot dies in Monasterium ali-

quod, aliumvè semotum locum, abdat, ubi pœnitens vivat. "

Ut aliquot diebus carne, aut etiam vino abstineat. "

Ut certis diebus, præsertim feriâ quartâ, sextâ, & sabbato jejunet. "

Ut etiam vescatur solum pane, & aqua potu utatur. "

Ut certo aliquo tempore non equitet. "

Ut, si facultates suppetunt, certam pecuniæ, aut frumenti, aut vini quantitatem, in eleemosynam Christi pauperibus conferat. "

Ut genibus flexis, aut etiam brachiis extensis in modum crucis, certo tempore & horâ præfinitâ, ante crucem, aliamvè sacram imaginem, in Ecclesiâ oret. "

Ut humi aliquando jaceat, cubetvè. "

Ut flagella certis præscriptis diebus sibi adhibeat. "

Ut cilicium aliquot dies induat. "

Ut religiosam aliquam peregrinationem suscipiat, sanctèque conficiat. "

Ut statutos Psalmos Pœnitentiales, aliasque pœnitentiales preces piè recitet aliquot dierum spatio. "

Ut certas Ecclesiæ, puta Stationales, & præcipuè devotionis visitet. " Hæcenus S. Carolus.

Rituale quoque Romanum tit. Ordo ministr. 2592

Sacram. Pœnit. injungi vult pœnitentias peccatis contrarias: *Sacerdos curet, quantum potest, ut contrarias peccati, pœnitentias injungat, veluti avaris eleemosynas, libidinosis jejunia, vel alias carnis afflictiones.* Quod & dicitur in Catechismo Romano, variique Conciliis, Colonienfî anni 1230. a. 8. Nemaufenfî anni circiter 1284. tit. de pœnit. Oxonicenfî anni 1287. Moguntino anni 1549. Onabrugenfî anni 1628. cap. 17. §. 8. *pro peccato luxuria jejunium est continentiam, &c. sive ut Joannes de Burgo in pupilla oculi cap. 1. opera carnis afflictiva, ut jejunia, vigilia, disciplina, cilicium, lectus durus.*

Et meminerit Confessarius, impudicitis obnoxios raro curari, nisi pœnitentiâ nonnihil severiori. Quemadmodum enim anima, quæ libera est, in suo erga Deum officio ut plurimum non continetur nisi amore; sic caro, quæ serva est, in officio, more servorum, ut plurimum non continetur nisi timore. Propter quod Regius Pfaltes ait: *confige timore tuo carnes meas.* Et ideo natura hominibus pudorem & verecundiam indidit, passionum concupiscibilem repagulum, quod nullus unquam petrumperè potuit: *verecundiâ namque naturalis habent provisum lupanaria ipsa* (ait Augustinus l. 14. Civit. cap. 18.) *facilisque potuit impudicitia non habere vincula prohibitionis, quam impudentia non habere latibula illius scditatis. Sed hanc etiam ipsi turpes turpitudinem vocant, cujus licet sint amatores, ostentatores esse non audent.* Atqui naturalis ille pudor verecundiæque non est nisi infamiæ timor. Unde dum impudici homines timorem istum excutere possunt, quærendo tenebras, & latibula suæ scditatis, ut plurimum non superest, nisi timor severæ pœnitentiæ, quo veluti freno cohiberi possint.

2592

Quamvis ergo Confessarius primò ipsis incutere debeat timorem inferni, districtæque Judicii Dei: quia tamen illiusmodi homines, illis (utpote non presentibus, sed futuris) parùm concuti solent, eorumque metum ipsis plerumque excutit præsumptuosa spes tum longioris vitæ, tum inferni supplicia evadendi per confessionem, levemque precatiunculam, vel modicam eleemosynam, sibi à Confessario imponendam, in eaque spe ipsos fovet mollior praxis pœnitentialis plurimum hodie Confessariorum: alio frano contineri debent in officio, timore utique severæ pœnitentiæ. Quam proinde Confessarius zelosus & prudens

ipsis debet injungere, & talem, quæ faciat ipsos affici sensu gravitatis foeda libidinis suæ. Qui enim secus faciunt Confessarii, in causa sunt, quod impudici homines, ex levitate poenitentiae, peccata sua leviora reputantes, eorumque proinde gravitatem non sentientes, in eadem, vel graviora relabuntur. Talis itaque poenitentia est ipsis injungenda, ut sentiant tam difficile esse à peccato isto resurgere, quam facile in illud cadere, experianturque verissimum esse, quod pius & Societate Theologus, Paulus Zehentner in suo male spei Promontorio l. 3. §. 2. dicit: *gemma ista caelestis gratiae, cuius facturam facit impius venator libidinis suæ, tumescit recuperabilis sit, non tamen obvenit, nisi multum sudanti, & gementi, & dolenti, & deprecanti, &c.*

2594 Nec zelus & vigilantia Confessarii solam esse debet, ut injuncta poenitentia serviat ad Deum placandum pro peccatis præteritis, sed & ut præservet à futuris, eum in finem ipsis præscribendo (præter jejunia) elemosynas, orationes, pias considerationes, fugam occasionum, humilitatisque & misericordiae opera, seu opera pietatis ad impetrandum donum castitatis, extinctionemque foedæ cupiditatis.

2595 Et quia tantò gravius peccat infamis venator libidinis suæ, quantò majoris est dignitatis, tantò severior ipsi poenitentia injungenda est. Ita Concilium Ninoesense (in Cypro) anni 1298. cap. 4. Et Concilium Anglicanum (sub Edgardo Rege) circa annum 969. tit. de Confess. a. 3. quia ut Chrysostomus ait de Sacerdot. "ostendere volens Deus hominum peccata longè majori supplicio expiari, dum à Sacerdotibus, quàm dum à privatis fiunt, mandat (Levit. 4.) ut tantumdem à Sacerdotibus, quantum pro universo populo, Sacrificium offeratur. Quod quid aliud significat, quàm Sacerdotis vulnera majori medicamento atque auxilio indigere, atque adeò tanto, quanto conjuncta simul universi populi vulnera indigent. Porro majori nequaquam indigent, nisi ea graviora forent. Atque graviora certe fiunt, non naturâ ipsâ, sed Sacerdotis, qui ea commiserit, conditione & dignitate." Et ideo Presbytero, in fornicationem lapsò, veteres Canones poenitentiam decem annorum, Episcopo verò quindecim annorum imposuerunt. In extracto S. Caroli ad 10. præcept. si Episcopus concupiscit fornicari, poenitens erit annos septem. Si Presbyter, annos quinque. Si Diaconus, aut Monachus, tres: è quibus unum in pane & aqua. In extracto Reginonis l. 2. c. 250. Presbyter, si osculatus fuerit feminam, per immundum desiderium sensualitatis ex ipso osculo, non autem fornicationis (aliàs poenitere deberet quinque annis, ut proximè dictum est) viginti dies poeniteat.

C A P U T CCIX.

Poenitentiam gravem, pro mortalibus à Confessario impostam, poenitens suscipere & implere tenetur sub mortali. Imò si pro iis leviorum Confessarius imposuerit, poenitens ad ampliorum peragendam obligatur.

2596 Ratio prioris partis est, tum quia una ex conditionibus bonæ confessionis est ut sit parère purata, id est facta animo parèndi iudicio ac sententia Confessarii. Tum quia obediendum est omni Superiori legitime præcipienti: obediendum proinde Confessario tanquam legitimo Iudici: ac per consequens legitimo Superiori. Tum quia, cum poenitentia imponenda sit secundum legem Dei & Ecclesiae, sicut eam Iudex sacramentalis lege divina tenetur imponere; sic & reus suscipere tenetur & implere. Itaque si suscipere renuit, vel si ex

negligentia omittit, cum proposito non faciendi id quod sibi est injunctum pro mortalibus, mortaliter peccat, ait S. Antoninus 3. p. tit. 14. c. 18. §. 19. Ita etiam D. Bonaventura in 4. dist. 16. q. 1.

Hinc sequitur primò, absolvendum non esse, qui iustam poenitentiam non vult suscipere. Cum absolvi nequeat, qui in ipsomet sacramentali iudicio mortaliter peccat. Et qui sic affectus est, ut sic poenitentiam agere nolit, sed satispati in purgatorio, non est purgatorii poenis expiandus, sed perpetuo inferni igne concremandus, ut docet S. Casarius hom. 37. quæ nunc est in Appendice ferm. Augustini ferm. 104. Vide supra num. 1224.

Sequitur secundò, falsissimam esse sententiam, quæ dicit, nullam satisfactionem imponendam poenitenti, cuius tanta est imbecillitas, ut nullam sit acceptaturus. Si enim nullam sit acceptaturus: non est debite contritus. Recedè proinde Gaspar Loart à Soc. Jesu (à S. Carolo Borromeo Act. p. 4. commendatus) Iustit. Confess. cap. 9. si Confessarius tolerabilem imposuisset poenitentiam, nec tamen eam poenitens admittet, nec iusta aliqua ex causa recusat, est quidem putandus, nihilominus absolvendum, ne desperans abeat; ego tamen non absolvendum iudicarem. Quia qui sic affectus est, ad absolutionem consequendam non est dispositus, eritque melius, ut male contentus, quam deceptus abiciatur. . . .

Si tamen non videtur sibi posse facere, vel nimis difficile (ait S. Antoninus loco citato) propter quod petat sibi commutari, faciat Confessarius ut dictum est cap. 205. §. 4.

Ratio posterioris partis, est quia cum ex lege divina peccator teneatur ad dignos poenitentia fructus, si eos Confessarius non præscribit, agit contra Evangelii vigorem, contra Domini ad Dei legem, ut Cyprianus dicit. Non ergo sententiam Confessarii tunc acceptat Deus. Sicut enim Deo acceptæ non sunt absolutiones omnes suorum Locumtenentium: ita nec omnes poenitentiarum impositiones. Per talem proinde sententiam Confessarii, poenitens non liberatur ab eo, ad quod divina lege tenetur. Unde merito sanctus Thomas quodlib. 3. q. 13. a. 1. peccator est debitor alicuius satisfactionis duplitter. Uno modo, ex injunctioe Sacerdotis. Alio modo ex peccato commisso: unde, si contingat quòd Sacerdos mingens satisfactionem imponat poenitenti, quàm sit illa, ad quam obligatur ex quantitate sui peccati, iustitiam eo quòd remittitur virtute clavium, & contritioni precedentis, nihilominus poenitens ad aliquid ulterius obligatur. Quod si in hac vita non perficiat, in purgatorio exsolvet. Ad quod tamen solutionem voluntariè disferre, est contra legem charitatis propriæ, nec minus inlanam, quàm si quis curari non valens à morbo lethali, nisi venæ apertione, vel brachii abscissione, secundum voluntariè eligeret. Contra quæ dixi cap. 94. Nec te moveant, quæ contra hæc allegantur à Suarez, Meratio, & aliis. Quia nullus sunt momenti, nec satis conformia sacris Litteris, nec Theologiae Sanctorum. Cui inhærens Jacobus Cardinalis de Vitriaco ferm. 3. de Evangelio Domini. in Albis: Si Sacerdos (inquit) pro jejuniis unius diei ab omni peccato criminalium absolvit, non approbatur in Curia cælesti, sed tam Sacerdos, quàm ille quem indifferetè putat absolvere, in foveam cadunt. Ille residuum poenitentia in purgatorio suppletis, & Sacerdos proinde discretione punietur. Imò si talem Confessarium peccator ex proposito quærit, qui levissimam poenitentiam pro gravissimis peccatis imponit, ambo cadunt in foveam inferni. Vide quæ circa hoc dixi cap. 205. §. 2. & 3. Vide etiam tractatum sacerdotalem (quem Stephanus, Episcopus Politanensis, ab omnibus Pastoribus suis haberi, & observari voluit) cap. de Sacram. Poenit. ubi conti-